

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **R. U.**

skazanego za przestępstwo z art. 244 k.k.

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2024 r. w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji Prokuratora Generalnego skierowanej na niekorzyść oskarżonego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Radziejowie

z dnia 27 lutego 2023 r., sygn. II K 27/23,

**uchyla wyrok Sądu Rejonowego w Radziejowie w zaskarżonej
części i w tym zakresie przekazuje sprawę temu Sądowi do
ponownego rozpoznania.**

Tomasz Artymiuk Marek Pietruszyński Barbara Skoczowska

[PGW]

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Radziejowie z dnia 27 lutego 2023 r., sygn. II K 27/23, oskarżony R. U. został uznany za winnego popełnienia czynu określonego w art. 244 k.k., polegającego na kierowaniu w dniu 13 stycznia 2023 r. rowerem po drodze publicznej pomimo wiążącego go zakazu kierowania rowerami, orzeczonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Radziejowie z dnia 12 września 2022 r., sygn. II W 315/22, obowiązującego od 29 września 2022 r. do 29 maja 2023 r. i za to, przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k., skazany został na karę 5 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 30 godzin miesięcznie. Sąd orzekł również o zwolnieniu oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych.

Wyrok uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego.

Kasację od tego wyroku, w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym, w zakresie braku obligatoryjnego rozstrzygnięcia o świadczeniu pieniężnym, o którym stanowi przepis art. 43a § 2 k.k., na niekorzyść oskarżonego wniósł Prokurator Generalny.

W kasacji skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego, a to art. 43a § 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r., polegające na zaniechaniu orzeczenia wobec oskarżonego w związku ze skazaniem za popełniony w dniu 13 stycznia 2023 r. czyn zabroniony z art. 244 k.k. – świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie co najmniej 5000 zł, podczas gdy zgodnie ze wskazanym przepisem, w razie skazania m.in. za przestępstwo określone w art. 244 k.k. orzeczenie świadczenia pieniężnego ma charakter obligatoryjny, gdzie zarazem z uwagi na wymierzenie oskarżonemu, przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. w jego brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. kary ograniczenia wolności zamiast kary pozbawienia wolności, stosując regulację zawartą w wymienionym przepisie, sąd był zobligowany do jednoczesnego orzeczenia określonych w dyspozycji art. 37a § 1 k.k.: środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu, bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.).

Przepis art. 43a § 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r. stanowi, że w razie skazania sprawcy m.in. za przestępstwo z art. 244 k.k., sąd orzeka świadczenie pieniężne wskazane w art. 39 pkt 7 k.k. na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5000 zł, do wysokości określonej w § 1 - tj. 60 000 zł.

Zgodnie zatem z treścią tego przepisu, w brzmieniu obowiązującym zarówno w czasie popełnienia przypisanego oskarżonemu czynu (13 stycznia 2023 r.), jak też w czasie orzekania (27 lutego 2023 r.), sąd skazując oskarżonego za występki określony w art. 244 k.k., wskazany w dyspozycji art. 43a § 2 k.k., był zobowiązany do orzeczenia świadczenia pieniężnego.

Poza tym podnieść należało, że z treści art. 37a § 1 k.k., będącego podstawą orzeczonej wobec oskarżonego kary, wynika, iż z przewidzianego w tym przepisie uprawnienia do orzeczenia kary ograniczenia wolności albo kary grzywny zamiast kary pozbawienia wolności, sąd może skorzystać wyłącznie wtedy, gdy spełnione są trzy warunki – a) przestępstwo zagrożone jest karą nieprzekraczającą 8 lat pozbawienia wolności (co miało miejsce w tej sprawie – górna granica ustawowego zagrożenia za czyn z art. 244 k.k. to 5 lat), b) przewidywana kara pozbawienia wolności nie przekroczyłaby roku i jednocześnie sąd orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek. Niespełnienie któregośkolwiek tych warunków uniemożliwia wydanie orzeczenia o karze przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. (por. wyrok SN z 12 maja 2022 r., I KK 115/22).

W tej sprawie wobec oskarżonego orzeczono, w przewidzianym przez ten przepis wymiarze, karę 5 miesięcy ograniczenia wolności, ale sąd zaniechał równoczesnego orzeczenia z wybraną karą wolnościową wskazanego w tym przepisie środka penalnego: środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku.

W okolicznościach tej sprawy, z uwagi na charakter przypisanego oskarżonemu występkowi, orzeczenie środka kompensacyjnego, jak i przepadku

byłoby niemożliwe. Skoro jednak zamiarem Sądu było zastosowanie dyspozycji art. 37a § 1 k.k. i wymierzenie kary wolnościowej zamiast sankcji wskazanej w art. 244 k.k. - kary pozbawienia wolności, to wymagane było nałożenie na oskarżonego co najmniej jednego ze środków karnych z katalogu zawartego w art. 39 k.k. Jednoznaczna treść art. 43a § 2 k.k. determinowała natomiast orzeczenie świadczenia pieniężnego. Zatem prawidłowe postąpienie po myśli unormowania z art. 43a § 2 k.k., spełniłoby zarazem wymóg orzeczenia jednego ze środków wymienionych w art. 37a § 1 k.k.

Opisane uchybienie miało charakter rażący i istotnie wpłynęło na treść wyroku. Z nieuprawnioną korzyścią dla oskarżonego nie został orzeczoney wobec niego obligatoryjny środek karny w postaci świadczenia pieniężnego.

Z tych względów należało uchylić wskazany wyrok, w zaskarżonej części i sprawę, w tym zakresie, przekazać Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd powinien zważyć, że od 1 października 2023 r. zmianie uległa treść przepisu art. 37a § 1 k.k. W aktualnym brzmieniu przepis ten nie stanowi o obowiązkowym orzeczeniu środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku. Mając jednak na uwadze podwyższenie, po zmianie tego przepisu, dolnych granic kar wolnościowych możliwych do orzeczenia przy zastosowaniu tego przepisu, w ramach ponownego rozpoznania sprawy zastosowany będzie mógł być przepis art. 37a § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. do 30 września 2023 r. – jako względniejszy dla oskarżonego (art. 4 § 1 k.k.).

W świetle przedstawionej argumentacji prawnej bezsporne jest, że podniesione uchybienie miało charakter rażący i istotnie wpłynęło na treść wydanego wyroku, gdyż wobec oskarżonego z nieuprawnioną korzyścią nie orzeczono obligatoryjnego środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego, a zatem nie poniósł on wszystkich konsekwencji prawnych swojego czynu.

Zatem należało uchylić wadliwy wyrok w zaskarżonej części i sprawę w tym zakresie przekazać Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.

Z tych względów orzeczono jak na wstępie.

Tomasz Artymiuk Marek Pietruszyński Barbara Skoczowska

[PGW]

[ms]